

Temu poglavarstvu je pa vendar dolžnost, da ob enem sproži novo volitev, ter mora ono ob enem tudi deželnemu odboru naznaniti dogodivši se razpust.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske skušnje.

* *Da krompir ne kalí v hramu*, se lahko s tem zabrani, da se tla, na katerih krompir leži, za palec na debelo nasujejo z rastolčenim ogljem ali z ogelnim drobirom, ki se v kovačnicah nahaja. Na oglji ležeči krompir ostane poleg tega tudi čez leto in dan okusen.

* *Mleko se dá ohraniti več dni dobro*, če se dene nekoliko krhličkov redkve (po 40 gramov na 1 liter mleka) v mleko. Okusa mleku redkev ne pokvari. — Tako poroča „Bull. Com. agrar. Monza.“

Politične stvari.

Kratek pregled dosedanjih dogodbe na jugu.

„Novice“ so že lansko leto enkrat podale svojim bralcem kratek pregled dogodbe na jugu od prvega početka ustaje v Hercegovini do tje, ko je Rusija stopila na noge. Al deloma, ker je med tem mnogo prej neznanih reči na dan prišlo, ki vse v drug svit stavijo, deloma ker je Rusija prijela za meč zoper lju-ttega Turka, se nam potrebno zdi, še enkrat o tem spregovoriti in dopolniti, kar je bilo do tje pomanjkljivega.

Vse dogodbe na jugu do zdaj se dajo razdeliti v tri dele: 1. ustaja v Hercegovini, pozneje v Bosni in Bulgariji; 2. vojska Srbije in Črnogore s Turčijo, in 3. vojska Rusije s Turčijo.

Po dosedanjih dogodbah, pozvedbah in prikaznih je jasno, da je ustaja prišla za Rusijo pre naglo. Kar se zdaj godí, se je imelo še nekaj let pozneje zgoditi, tedaj bi bilo krvave vojske skoro gotovo prej konec. Ječanje in stokanje po težkem jarmu tlačnega naroda na Turškem je pač donelo že več let neprenehoma po Evropi in klicalo na pomoč, al tega klicanja ni slišal in ni hotel slišati noben drug narod, kakor Ruski. Rusija ga je slišala in slušala, a rekla je: „potrpite le še nekoliko časa, dokler bom jaz v stanu, priti vam na pomoč tako, da vas rešim.“

V tem je Rusija delala priprave za delo odrešenja — ne le znotraj, ampak posebno zunaj — z diplomacijo Evropsko. Po pogodbi v Parizu so bile namreč Angleška, Francoska, Avstrija in Pruska tako zvane varhinje Turčije, to je, bile so porok za to, da se Turčiji v Evropi nič žalega ne zgodí, da se jej noben kos ne odruga. Kako pa je bilo Rusiji mogoče, izpeljati svoj večletni namen osvobojenja Turških kristijanov, če ne na ta način, da odruga ne le enega, ampak več delov od Turčije? To pa ni bilo lahko, morda celó ne mogoče, dokler Turčijo brani čveteroglavna diplomatska „hydra“. Zato je morala najprej to diplomatsko čveteroglavno pošast pripraviti do tega, da se spré med seboj. To se je — če ne po njeni volji, pa gotovo ne proti njeni volji zgodilo. Prusija je ugnala Francijo, kar bi jej gotovo ne bilo lahko, česar bi se morda celó podstopila ne bila, ako bi Rusija jej ne bila varovala hrbta in pomagala že prej kolikor toliko vstrašene Avstrije brzdati. Da je Avstriji tega brzdanja treba bilo in ga je še treba, dokaz temu je ošabni in žalibog še zdaj premogočni Magjarski element, ki se vedno s Turškim brati. Znano je, da se je to vse po-

srečilo. Francija je bila ugnana in Nemčija je postala mogočna tako, da jej pristojna odločna beseda v družbi Evropske diplomacije.

Ostala je le še Angleška svojeglavna; al ko se le ni hotela udati, se je po parlamentarni, zdaj povsod veljavni šegi prešlo čez njo „na dnevni red“; Rusija je rekla: „ti in Turčija skup, mi drugi vsi pa skup, potem bomo videli, kdo bo zmagal.“

Na to se je jela pripravljati na resen boj, al pri tako velikanski državi, kakor je Rusija, priprave ne morejo biti gotove še v enem letu ne.

Tako je stala stvar, kar počí v Hercegovini prva ustajniška puška, — prekmalu za Rusijo! Rusija ni bila popolnoma gotova še z diplomatsko, še manj pa z vojno pripravo. Diplomatski aparat je najtežji zavoljo vednih premenjav ministrov; zato so tudi diplomati brž skup skočili, Angleški minister vnanjih zadev Salisbury je tudi beračil od cesarja do cesarja, od dvora do dvora za Turčijo in spravi res skup Evropsko konferenco, ki pa se je zavoljo trdovratnosti Turčije popolnem razbila. Potem je bil shod cesarjev, in diplomacija je stopila v kot.

Ustaja, o kateri so turkoljubni nemški in magjarski listi pisali, da jo bo en sam batalijon Turkov zadušil, se je širila čedalje bolj. Od vseh krajev, kjer živé pošteni ljudje, jej je dohajalo pomoči. Rusiji je bila, kakor smo prej že omenili, sprožila se prekmalu, a spoznala je, da se je to zgodilo le zaradi tega, ker tlačencem ni bilo več mogoče prenašati Turške sile. Tako je tudi razumeti, da ni branila Črnogori in Srbiji priskočiti ustajnikom na pomoč, marveč jima je poslala izdatne podpore — le da plamen ustaje ne ugasne, dokler je njej sami mogoče stopiti na noge. S tem je bila končana prva dôba.

Druga dôba se je pričela s Črnogoro in Srbijo. Ta dôba je kratka. Črnogorci so Turke popolnoma potolkli, Srbi pa niso bili tako srečni. Konec tej dôbi je bil ta, da se je po kratkem premirju po posredovanju Evropske diplomacije sklenil mir s Srbijo, s Črnogoro in ustajniki pa ne, ker je Turčiji tem nasproti zrastel greben.

Potem utihne vse, le Črnogorci kalé mir s tem, da zopet par Turških polkov posekajo, nekaj pa vjamajo in topov vzamejo. Velik krik turkoljubnih in magjarskih listov!

A prične se tretja dôba: Rusija napové vojsko Turčiji. Skonca ni šlo vse po volji; Rusi so sicer prestopili Donavo in šli celó čez Balkan, a zadeli so ob trdno skalo pri Plevni, kjer so si glavo tako razbili, da je bilo njihovo napredovanje za par mesecev ustavljeno. Enako so skusili v Aziji, kjer tudi so pre naglo in s premajhnimi močmi naprej silili. Morali so se umakniti in čakati več časa, da so zopet mogli naprej.

Skušnje te so bile britke, al tudi veliko vredne. Dokaz temu so zadnje slavne in velikanske zmage v Aziji, po katerih ste dve Turški armadi do malega uničeni; dokaz temu vspehi v Bolgariji, kjer je zdaj najmočnejša Turška trdnjava Plevna v taki zadregi, da mora pasti, in kedar pade, bode skoro vojske konec, ker Turki nimajo potem nobene prave armade več. Res, da so k temu kolikor toliko tudi Rumunci pomagali, ki so se pridružili Rusom; veliko tudi pa junaški Črnogorci, ki so Turkov pobili že več, kakor jih je njih samih v orožju; al nobene dvombe ni, da ne bi bili Rusi vsega tega sami dosegli, ako bi bili po vsem pripravljeni že tako naglo za vojsko, kakor so bili prisiljeni v njo po prezgodnji ustaji in po tem, kar se je vsled nje godilo.

Zdaj gre vse mirno svojo pot. Evropska diplomacija molči, le Angleži podpirajo Turke na tihem, ko-